

blev oven i købet genvalgt i 2011.

I dag nyder denne – i dobbelte forstand – minimalstat med en befolkning på 1,3 millioner igen en vækst på et niveau, andre lande kun kan sukke efter og kom i 2011 med i Eurozonen som det første baltiske land.

I liberale kredse drages Østersølandet af samme grund ofte frem som det fremmeste argument for, at velferdsideologer tager fejl, og at vejen til velstand går gennem at gøre staten mindre og lade befolkningen beholde flere af deres egne penge.

Polemik med Krugman

Op så til Paul Krugman, som *ikke* er liberalist.

Nobelpristageren er modstander af, at man løser finans- og Eurozonekrisen ved at skære ned på det offentlige, som blandt andet Tyskland kræver. Han mener tværtimod, at staterne bedst kommer gennem krisen ved massive offentlige investeringer, som kan skabe nye arbejdspladser – samme metode som Frankrigs ny præsident François Hollande har bebudet.

Måske har Krugman fået smidt det estiske dydsmønster i hovedet en gang for meget. I hvert tilfælde ønskede han at bringe nogle proportioner ind i billedet. Den 6. juni skrev han et lille oplæg på sin blog på *New York Times* med en graf, der viste Estlands vækst før og efter krisen i 2008. Den var noget lavere efter.

»Siden Estland pludselig er blevet nedskæringsideologernes præmietyr – de er i Eurozonen, og de boomer! – tænkte jeg, at det kunne være nyttigt at vise, hvad vi taler om,« skrev professoren.

»Altså, et forferdeligt dyk, grænsende til Depressionen, efterfulgt af en betydelig, men dog stadig ufuldstændig genoprejning. Bedre end ingen genoprejning selvsagt – men er det virkelig, hvad vi står ved en økonomisk triumf?«

Hvad der foruden fulgte, var et svar, ingen havde ventet.

Selveste Estlands præsident følte behov for at give sin mening til kende:

»Lad os da endelig skrive om noget, vi intet aner om & være selvvede, overbærende og nedladende: Vi er jo bare nogle bondekoldne,« tvitwede han.

»Det er nok sådan, at en nobelpristager i handel kan få lov at udbrede sig om finanser & dømme min nation til at være et »deland!... Lad os sk'ede på østeuropæerne: deres engelsk er dårligt, de gider ikke gøre, hvad de faktisk har aftalt & genvalgt ansvarlige regeringer.«

Måske skulle være en særdeles utrænnet læser for ikke at fange sarkasmen.

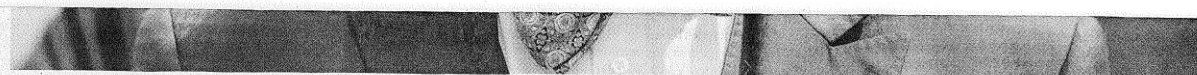
»Bare Østeuropa«

Dårligt er præsident Illves' engelsk langt fra. Han er født i 1953 i Stockholm, som hans forældre var flygtet til, men er vokset op i USA, hvor han også har taget sin uddannelse i psykologi. I 1980'erne blev han journalist på *Radio Free Europe*, der under Den Kolde Krig sendte amerikansk-sponsoreret radio til hele Østeuropa.

Straks efter Sovjetunionens sammenbrud vendte han tilbage til Estland og gik ind i politik. Han har siden været ambassadør i USA, udenrigsminister og EU-parlamentsmedlem. I 2006 blev han landets fjerde statsoverhoved.

Men mener præsident Illves, at andre europæiske lande kan lære noget af den måde, Estland har håndteret krisen på?

»Formentlig ikke. Det er netop her, den estimerede professor tog fejl. Vi skar ikke ned på vores budget for at undgå en krise. Vi blev ramt af en krise i september 2008, hvor likviditeten tørrede ud i Estland, da de tre store svenske banker ikke længere ville låne os penge. Holdningen hos bankerne var lige præcis: 'Det er jo Østeuropa; vi må hellere få vores penge ud i

Toomas Hendrik Illves modtages på statsbesøg i nabolandet Letland. »Det er de sjove små østeuropæere, der følger reglerne, mens de mennesker, der ikke er sjove små østeuropæere, ikke følger dem.« FOTO: AFP PHOTO/ILMARS ZNOTINS

en vis fart'. Uden likviditet kunne virksomhederne ikke løbe rundt, vores skatteindtægter styrtedykkede, og vi opdagede, at vi har meget færre indtægter, end vi havde udgifter.«

I præsidentens svar hører man også en dybere grund til de udbrud mod Krugman, flere har karakteriseret som »umodne«. Han mener, at fordomme mod østeuropæere har været med til at forværre krisen. De fordomme skal fjernes med hård hånd og spydige twitter-besked.

»I 2008 var vi ikke i Eurozonen. Vores banker kunne ikke få penge fra Den Europæiske Centralbank. Vi havde ingen at vende os mod. Det er også derfor, vi gerne ville være medlem af euroen. Så har vi det at falde tilbage på, hvis det går galt igen.«

»Vi har været ærlige«

Præsident Illves er en meget høj mand, og da han endelig stoler sig ind i stuen i præsidentpaladset med en lille, let indsunken presseassistent bag sig, kan man mærke, at der er kommet nogen ind i rummet. Han bærer vest og en signatur-butterfly, der matcher det gyldenstribede silkestof, sofastolene er betrukket med.

Det er tydeligt, at det rosafarvede præsidentpalæ i Tallinn tilhører en stat, der aldrig har været en stormagt, og som derfor aldrig har skullet intimideres udenlandske gæster med ekstravagance og gylden luksus.

Der er noget billigt over det grå tapet, vitrineskabet med glas og de fæde malerier på væggene, som var de relikvier fra en tid, Estland for længst har forladt.

Spørgsmålet er vel, om euroen i den sørgelige tilstand, møntunionen bevæger sig i i dag, kan bane vejen til ægte velstand for en lille ambitiøs nation?

»Chefen for IMF, Christine Lagarde, sagde sidste år, at de første lande, som tager skade af en eurokrise, er dem, der ligger uden for Eurozonen – i særlig grad i Østeuropa,« forklarer han.

»At vi er med i euroen opfattes som en tillid til, at vi er i stand til at holde styr på vores finanser. Jeg siger det her for at gøre opmærksom på, hvad der har bragt os to skridt væk fra visse andre regeringer i Europa. A) Vi er ikke overbelånte. B) Vi brugte ikke de penge, vi havde sparet op i boom-årene. Krugman siger, at det var vores nedskæringspolitik, som skabte problemerne. Det forholder sig omvendt. Sagen er: Vi har været ærlige. Vi har ikke løjet om vores data, som Grækenland gjorde.«

»Mener esterne så, at det er rimeligt, I hjælper grækerne?«

»Da vi stemte om, hvorvidt vi skulle komme Grækenland til undsætning, stemte 75 procent af parlamentet for. Meningsmålinger viste, at 75 procent af befolkningen var imod. Spørgsmålet er, hvor længe man i et demokrati kan få et parlament til at stemme for forslag, der går imod folkekopinionen.

Ser De, gennemsnitslønnen i Estland er ti procent under minimumslønnen i Grækenland. Vores lønår består ikke som i Grækenland af 13-14 måneder, kun af 12. I den offentlige sektor går vi 10 år senere på pension, og pensionerne er tre-fire gange lavere. Det er nok ikke svært at forestille sig, hvorfor mange finder det urimeligt at hjælpe Grækenland.«

»Hvad er Deres personlige holdning til det spørgsmål?«

»Præsidenter har ikke personlige holdninger,« ler han og

kigger indforstået hen på sin blege rådgiver, som med sin latter antyder, at han vistnok mener, at præsidenten til overmål har personlige holdninger.

Europa må fungere

»Jeg er en af de største pro-europæere i Europa. Jeg fortæller folk, at det her bør vi gøre. Det er, hvad det at være i EU handler om. Derefter kan jeg læse i aviserne: 'Fatter den idiotiske præsident ikke, hvor dumt det er...'. Jo, tak, jeg fatter det ud-mærket. Jeg lægger mit hoved på blokken for Europa. Vi bliver nødt til at sikre, at Europa fungerer. Det er ikke morsomt.

Men krisen har vist, at de institutionelle rammer i EU er ude af trit med virkeligheden. Der er kun tre lande i Eurozonen, som følger reglerne for at være euromedlem: Finland, Luxembourg og Estland. Alle andre lande bryder de regler, vi selv er blevet enige om.«

»Hele formålet med euroen var at skabe øget europæisk integration. Kan krisen ikke ironisk nok føre til det modsatte: disintegration mellem Nord- og Sydeuropa?«

»Det tror jeg nu ikke, men jeg ser en analogi til bogtrykkerkunstens opfindelse for 500 år siden. Dengang kom pampfletter i omløb blandt de tyske bønder. De gjorde grin med guldbelagte katolske præster og deres ynkelige elskerinder. Den tyske bonde fulgte reglerne. Han betalte sine ti procent til kirken. Han overholdt De Ti Bud. Han havde ingen elskerinde. Martin Luther var i mine øjne bare en smart politiker. Han førte an i Reformationen, men hans egentlige bedrift var, at han forstod at formulere, hvad mange mennesker følte.

I dag hviler der en dyb modstand hos mange mennesker mod dem, der ikke følger reglerne. Ofte portrætteres de mennesker som 'højrefløjpopulister', men det er en fornærmelse. I Finland har vi set partiet De Sande Finner få mange vælgere. De er ikke højrefløjs- og nationalistiske populister. Disse vælgere kommer både fra de socialdemokratiske og de konservative dele af befolkningen. De mener, de gør deres arbejde og betaler deres skat, og de undrer sig over, hvorfor andre landes befolkninger får lov at slippe af sted med at opføre sig dårligt.

Mange dæmoniserer også Angela Merkel, Tysklands kansler.

Men hun reagerer på, hvad tyskerne fornemmer. Den tyske regering skar ned på alle mulige velferdsprogrammer, som den måtte forklare ikke kunne opretholdes længere. Så tyskernes, esternes, letternes og finnernes demokratiske valg har været rettet mod regeringer, der har ført en ansvarlig økonomisk politik.«

Aldrig mere

»De er selv et barn af Den Kolde Krig. Hvor stor en rolle spiller Estlands fortid under sovjetisk besættelse for den økonomiske politik, I fører?«

»På den ene side har det en stor psykologisk indvirkning hos esterne, at vi ved, at ligegyldigt hvor slemt det bliver, kan det aldrig blive så slemt som massedeportation. Vi har netop i sidste uge markeret årsdagen. Folk blev bare hentet ud af deres senge midt om natten og sendt til Sibirien af russerne. Kun en tredjedel af esterne overlevede.

På den anden side har vi været nødt til at klare os selv de sidste 20 år. I 2008 havde vi været selvstændige i 17 år, men der var under krisen intet EU, der trådte til med penge. Lige siden dannebrøget faldt ned fra himlen i Tallinn i 1219, har det ikke været vores opfattelse, at andre lande kom for at hjælpe os.

Men mine interesser og bekymringer retter sig egentlig mod Europa. I de sidste 20 år har jeg haft en *idee fixe*: At vi skal blive så meget en del af Europa, at vi aldrig nogensinde kan rives ud af kontinentet igen.«

»Hvis De var Europas præsident, hvad ville Deres råd så være?«

»Skriv ikke under på noget. De ikke har i sinde at overholde. Lad os se på historien. Hvorfor blomstrede Tallinn i Hanseforbundet, som varede fra det 13. til det 17. århundrede? Fordi Tallinn havde Lübeck-loven. Østersøens kystbyer indoptog en lovgivning, som intet havde at gøre med, hvem der styrede landene – og Tallinn har været underlagt danskere, tyskere, svenskere. Denne lovgivning sikrede, at kontrakter blev overholdt. Købte en købmænd fra Brüggene en vare i Tallinn, vidste sælgeren, at han ville få sine penge. Og vice versa. Derfor var Hansa en succes i så mange århundreder – meget længere end EU.«

Alkoholbehandling på Sjælland

Diskret og professionel behandling på Orelund Gods

– en del af Behandlingscenter Tjele. Mere end 20 års erfaring med afhængighed.

Vi har hjulpet tusinder til et bedre liv uden alkohol og/eller medicin.

Behandlingscenter TJELE ØSTLANSØ

www.tjele.com/orelund

Dogtelefoner 70 20 40 80

sukiskin care The Organic Pharmacy Logona Jane Iredale m. fl.

økologisk ansigtsløft

pure shop: -10% over 400 kr. i butikken

Se yngre ud med aktiv Antioxidant Face Gel og Face Firming Serum

Besøg Danmarks største økologiske parfumeri i vores butik i Grønnegade og få gode råd af pure shops kosmetologer eller besøg vores webshop: pureshop.dk

SKIN CARE & MAKE UP pure shop

Webshop: pureshop.dk Fragt frit over 500 kr.
Butik: Grønnegade 36 København K Tlf. 33 17 00 70